

กลับสู่โลกสมมุติ: สัมพันธภาพระหว่างความจริง และทรงจำในโลกของเรื่องเล่า

ชาคริต แก้วทันคำ
น.บ., นักวิจารณ์ นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
E-mail: jaochaiyoy@hotmail.com

209

รัชศักดิ์ จิรวัดน์. (2559). กลับสู่โลก
สมมุติ. กรุงเทพฯ: มติชน. 192 หน้า.

กลับสู่โลกสมมุติ ของ รัชศักดิ์
จิรวัดน์ เล่มนี้เป็นรวมเรื่องสั้นลำดับ
ที่ 2 (2559) ถัดจากเล่ม ความทรงจำ
บางอย่างข้างรางเลือน (2556) ของ
นักเขียนหนุ่ม ซึ่งล่าสุดรวมเรื่องสั้น
เล่มดังกล่าวได้รับรางวัลชมเชย
ประเภทเรื่องสั้น จากการประกวด
รางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี 2560
ของสำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประกอบ
ด้วยเรื่องสั้นคัดสรร ทั้งที่ผ่านตีพิมพ์
ตามนิตยสารและพิมพ์ครั้งแรก

ปีที่ 24
ฉบับที่ 2
พ.ค.
-
ส.ค.
2561

ที่นี้จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ กลับสู่โลกสมมุติ เคว้งคว้างกลางลอนดอน
ทัศนสถาน ลีวละล่อง ร่องรอยเรื่องราวระหว่างเรา คราบ ในความมืดมน
อนธการ ชะตากรรมของคนที่ นาวาซล และประชาชนคนอื่นๆ เขาเพียงอ่าน
หนังสือและหลงเลื่อน

การตั้งชื่อเล่มว่า “กลับสู่โลกสมมุติ” น่าจะมีนัยสำคัญอยู่ 2 ประการ
ประการแรก เป็นการตั้งคำถามถึงการมีอยู่ของตัวตนระหว่างโลกแห่งความ
จริงกับโลกเสมือน และประการต่อมา เป็นความต้องการสะท้อนอารมณ์ความ
รู้สึกนึกคิดอันสลับซับซ้อนในจิตใจของมนุษย์ผ่านเรื่องเล่า ดังที่ผู้เขียนกล่าว
ไว้ในคำนำผู้เขียนว่า “บางครั้งเราไม่อาจคาดหวังไว้สูงส่งว่าวรรณกรรมจะ
ช่วยชี้ทางสว่างหรือนำเราไปสู่คำตอบในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม
บทบาทของมันอาจเป็นเพียงชี้ชวนให้เราได้สำรวจตรวจสอบความรู้สึก
นึกคิดและห้วงอารมณ์ต่างๆ ของมนุษย์-โดยเฉพาะในชอกหลิ่วอันสลับซับซ้อน
และมืดมิดที่เราไม่เคยส่องสำรวจอย่างจริงจัง และหลายครั้งตัวละครที่
โลดแล่นอยู่ในโลกสมมุติอาจช่วยเปิดเผยความจริงบางด้านให้เราได้เห็นใน
แบบที่โลกแห่งความจริงไม่สามารถมอบให้เราได้” (น.9-10)

เรื่องสั้นทั้ง 10 เรื่อง ผู้เขียนเน้นการเล่าเรื่องผ่านพฤติกรรมและความ
รู้สึกนึกคิดของตัวละครผ่านกลวิธีการเล่าเรื่อง โดยให้ตัวละครหลักเป็นผู้เล่า
เรื่องของตัวเอง (I-narrator หรือ First person perspective) ซึ่งใช้สรรพนาม
บุรุษที่ 1 เล่าเรื่องของตน มุมมองส่วนใหญ่จะเป็นของตัวละครผู้เล่าที่ได้
ประสบพบเจอเหตุการณ์หรือความรู้สึกนึกคิดหรือต้องการเสนอความขัด
แย้งภายในใจแบบกระแสนึก (Stream of consciousness voice) ที่มีทั้ง
มุมมองแบบจำกัด (Limited perspective) และมุมมองแบบรู้แจ้ง (Omniscient
perspective) เมื่อผู้เขียนต้องการพรรณนาความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอื่น
ซึ่งอาจแยกเป็นประเด็นความขัดแย้งของตัวละครตามแก่นของเรื่องสั้นที่เน้น
ความเป็นปัจเจกตัวละคร (Man against himself) ได้แก่ เคว้งคว้างกลาง
ลอนดอน ลีวละล่อง ในความมืดมนอนธการและหลงเลื่อน หรือความขัดแย้ง
ระหว่างปัจเจกด้วยกัน (Man against man) ได้แก่ เรื่อง กลับสู่โลกสมมุติ

ความขัดแย้งของปัจเจกกับค่านิยมของสังคม (Man against society) ได้แก่เรื่อง ทักษะสถาน เขาเพียงอ่านหนังสือและชะตากรรมของคนที่ นาวาซและประชาชนคนอื่น ๆ

ในเรื่องสั้น *แคว้นกว้างกลางลอนดอน* เล่าเรื่องราวของปัจเจก (ตัวละคร) ที่เดินทางไปลอนดอนและเกิดปัญหาที่กระทบความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมทริป ในบทเปิดเรื่องตัวละครดังกล่าวเป็นผู้ถูกกระทำ สุดท้ายในบทปิดเรื่องตัวละครกลายเป็นผู้กระทำเสียเอง ด้วยข้อจำกัด ความกดดัน สภาพแวดล้อมและจิตใจที่มีความสับสนขัดแย้ง คล้ายผู้เขียนจะตั้งคำถามถึงมาตรฐานทางศีลธรรมกับสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตว่าเราจะแก้ปัญหาแบบใด เป็นการเปิดเปลือยแฉมุมมองความคิดและจิตใจบางด้านของมนุษย์ที่คงไม่เกินไปจากความจริงที่เกิดขึ้นในโลกใบนี้

ความน่าสนใจในเรื่องสั้นเรื่องนี้อยู่ที่น้ำเสียงของผู้เล่า “ว่าแต่... ข้าพเจ้าเป็นใครอย่างนั้นหรือ เป็นหญิงหรือชาย มีส่วนเกี่ยวข้องกับอะไรกับชีวิตของสาวน้อยคนนี้เป็นหนึ่งในผู้ร่วมทริปนี้หรือไม่ เรื่องนั้นข้าพเจ้าคงไม่ขอตอบเอาเป็นว่าข้าพเจ้าชอบไปติดตามความคิดจิตใจ ของคนอื่น ๆ บ้าง เพื่อจะนำมาเล่าสู่กันฟังในภายภาคหน้า ส่วนเรื่องที่ข้าพเจ้าเล่าจะจริงหรือไม่นั้น ก็คงอยู่ที่ว่าใครจะมองมุมไหนและอย่างไร ข้าพเจ้าเพียงเล่าเรื่องจริงในมุมมองของข้าพเจ้าเท่านั้น” (น.43)

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนกำลังเล่นกับวิธีเล่าเรื่องให้น่าสนใจและชวนติดตาม ซึ่งเป็นมุมมองการเล่าเรื่องแบบรู้แจ้งที่ผู้เขียนต้องการพรรณนาความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอื่น โดยตัวละครหลักไม่ได้เป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง ซึ่งมันทำให้อารมณ์ของเรื่องราวเรียบ ข้าพเจ้ายังเข้าไม่ถึงความรู้สึกแคว้นกว้างที่แท้จริงของตัวละคร

แต่ในเรื่องสั้น *ลิวละล่อง* จะสัมผัสอารมณ์เปลี่ยวเหงาแทรกปนบนบรรทัดได้มากกว่า เป็นเรื่องความรักและความลับที่ไม่อาจเปิดเผย หรือค้นหาความจริงให้รู้แจ้งด้วยเส้นแบ่งหรือพรมแดนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาที่มีกำแพงศีลธรรมจรรยาமாகงกัน

ผู้เขียนเลือกให้เขาเป็นผู้เล่าเรื่องได้อย่างสิ้นไหล ใช้ภาษาบรรยายได้อย่างเป็นธรรมชาติและสื่อถึงอารมณ์รักและโหยหาที่เข้ากับบทเพลงและตัวละครในนวนิยาย “โลลิต้า” ได้อย่างมีเสน่ห์

แม้เค้าโครงเรื่องสั้นจะไม่มีอะไรแปลกใหม่ แต่ความน่าสนใจคงอยู่ที่รายละเอียดและกลวิธีการเล่าเรื่องที่ชวนติดตาม มีจุดหักเหของเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านหรือตัวเขาไม่อาจคาดเดาได้นั่นเอง

นอกจากนี้สัมพันธ์ภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษายังสะท้อนมุมมองที่สังคมมีต่อพวกเขาด้วย คล้ายผู้เขียนต้องการจะเปรียบเทียบให้เห็นว่าระหว่างที่อาจารย์หนุ่มจ้องนักศึกษาสาว ขณะเดียวกันอาจารย์หนุ่มก็ถูกสังคมจับจ้องพฤติกรรมเช่นกัน อยู่ที่ว่าเราจะเลือกและจับปัญหาด้วยอารมณ์ของตนหรือบรรทัดฐานของสังคม

เช่นเดียวกับเรื่องสั้น ในความมืดมนอนธกาล มีตัวละครต้องการจะสารภาพความในใจกับผู้หญิงคนหนึ่งในวันใกล้สุดท้ายของโลก ผู้เขียนนำเสนอเรื่องราวแนววิทยาศาสตร์ว่าเกิดหลุมดำกำลังดูดกลืนทุกสิ่งทุกอย่าง ทำให้ตัวละครหันมามองตัวตนและคนอื่นในความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับลูกน้องและเพื่อนร่วมงาน ก่อนจะเอ่ยความในใจและขอโทษ ยกเว้นเธอ...

ผู้เขียนได้สะท้อนชีวิตของหลายคนที่หมกมุ่นกับการงาน ไม่มีเวลาให้กับครอบครัวหรือความฝันที่ยังไม่ทันลงมือทำ เพราะมัวแต่ผัดวันประกันพรุ่งผ่านความคิดของเขา-ผู้มองเห็นและนึกเปรียบเทียบชีวิตตัวเอง ก่อนตัดสินใจขับรถไปหาเธอถึงบ้าน แต่กลับพบความตายอันเป็นจุดพลิกผันและหักมุมของเรื่องราวในตอนจบแบบโคกนาฏกรรม

ในความมืดมนอนธการ กำลังสื่อถึงความมืดดำที่กำลังครอบคลุม ดูดกลืนโลกที่ถือเป็นสถานการณ์ซึ่งบีบบังคับให้มนุษย์ต้องปล้นฆ่า ช่มชืน แย่งชิง ซึ่งมันสะท้อนความมืดบอดในจิตใจของมนุษย์ผ่านความมืดมิดอันเป็นนิรันดร์ยากหยั่งถึง คล้ายผู้เขียนจะตั้งคำถามเชิงสมมุติว่า หากวาระสุดท้ายของชีวิตและโลกมาถึงจริง เราจะเหลือและมีเวลาทำอะไรกับใครบ้าง?

ซึ่งต่างจากเรื่องสั้น หลงเลื่อน ที่มีความคลุมเครือของเรื่องราวที่เกิดขึ้น

ในอดีตของตัวละคร มันเป็นความหลงละเมอและเลื่อนไปตามกาลเวลาและอายุ กับความทรงจำบนความถูกต้องและผิดบาป ซึ่งตรึงชีวิตและจิตใจไม่รู้ลืม

“เหมือนเราจะมีความทรงจำคนละแบบกัน” (น.187)

ผู้เขียนให้ตัวละครขับรถไปงานศพของเพื่อนเก่าคนหนึ่งและเกิดหลงทาง คล้ายจะเป็นการเปรียบเทียบว่า บางครั้งเราก็อาจหลงผิดบนเส้นทางสายเดียวกันและยังมีเสียงของชายหนุ่มรบกวนความคิด มันยังกักร้อนชีวิตและจิตใจของเขาให้ต้องทบทวนความทรงจำ โดยที่เขาไม่รู้เลยว่าชายหนุ่มคนนั้น คนที่พูดกับเขา คนที่นั่งเบาะข้างคนขับคือภาพสะท้อนชีวิตในอดีต

ความคิดและความเชื่อที่แตกต่างในแต่ละคนอาจสร้างความแปลกแยกให้กับตัวตน คนรอบข้าง ครอบครัวและสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพในชีวิตอย่างไม่อาจหลบเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงได้

จากเรื่องสั้นทั้ง 4 เรื่องที่สะท้อนความขัดแย้งของปัจเจกตัวละคร ทำให้เห็นจุดเชื่อมโยงของอารมณ์ได้จากชื่อเรื่องสั้น ทั้งแว้งคว้าง ลีวละล่อง ร่องรอยและหลงเดือน ที่มีความโหยหาอะไรบางอย่างในชีวิตและต่างพบกับความผิดหวังทั้งหมด และบางเรื่องสั้น ผู้เขียนก็ไม่ได้ทิ้งทางออกให้กับปัญหา นอกจากคำถามแบบปลายเปิดที่จ้องใจให้ลงตัวแบบนั้น เพราะได้ปูเรื่องราวมาตั้งแต่ต้น หากจะมองอีกมุมหนึ่ง มันคงเป็นสไตล์การเล่าเรื่องของผู้เขียนที่ทำให้ให้น้ำหนักของเรื่องเล่าเบาและราบเรียบ

ในเรื่องสั้น *กลับสู่โลกสมมุติ* เป็นเรื่องราวที่สะท้อนชีวิตปัจเจกของมนุษย์ที่โหยหาอะไรบางอย่างประสาคนที่เข้ามาอาศัยและทำงานในเมือง การพบกันเพราะหนังสือ ทำให้ตัวละครทั้งสองกลับมามีความสัมพันธ์กันใหม่ แต่สุดท้ายความเป็นเพื่อนก็ไม่อาจเลื่อนไปเป็นอื่น เมื่อต่างฝ่ายต่างมีภาระและเงื่อนไขในชีวิตผูกพันธนาคารไว้

ไม่ว่าการพบกันจะเป็นไปด้วยความบังเอิญ การเสิร์ชหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือเฟซบุ๊ก เราทุกคนต่างก็หลงเลื่อนและหมกมุ่นอยู่ในโลกแห่ง

ความฝันและโลกเสมือนที่บางครั้งแยกไม่ออกระหว่างความจริงกับความลวง เช่นเดียวกับเรื่องแต่ง เหมือนตัวละครในเรื่องสั้น หลงเลื่อน

กลับสู่โลกสมมุติ จึงคล้ายตั้งคำถามถึงชีวิตกับบทบาทที่ดำเนินไปในแต่ละวัน เราผ่านพบหรือผูกพันกับสิ่งใดบ้าง เช่นเดียวกับตัวละครในเรื่องสั้น ลีวละล่อง เรื่องสั้นเรื่องนี้จึงไม่มีอะไรแปลกใหม่หรือซับซ้อนให้ตีความ เพราะมันดูเหมือนชีวิตประจำวันของใครหลาย ๆ คน ที่หากเราไม่สนใจ มันก็กลายเป็นภาพเลื่อนรางห่างหายไปจากความทรงจำ

“เรากลับคืนโลกแห่งความจริงกันเถอะนะ บางทีเราไม่อาจอยู่ในโลกสมมุติที่เราสร้างขึ้นได้ตลอดหรอก” (น.24)

จากเรื่องเล่าและเหตุการณ์ในเรื่องสั้น กลับสู่โลกสมมุติและลีวละล่อง อาจสัมพันธ์กับชีวิตของผู้เขียน มันมีกลิ่นอายบางอย่างที่ชวนสัมผัสได้ ไม่ว่าจะเป็นนักเขียน ความเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยก็ตาม อีกทั้ง “ส่วนผมหลังเสร็จงานสอนที่มหาวิทยาลัยก็นั่งรถตุ้มมาลงเซ็นทรัลทุกวัน” (น.18) และ “ผมก็ขึ้นรถเมล์เป็นประจำแหละ... อาจารย์ในคณะหลายคนก็นั่งรถเมล์บ้างรถตุ้มบ้าง” (น.68) ซึ่งทำให้เชื่อว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างเรื่องจริงและเรื่องแต่งแยกจากกันไม่ออก รวมถึงบทบาทสมมุติในแต่ละเรื่องของตัวละครเหล่านั้นด้วย เห็นได้จากน้ำเสียงของตัวละครหรือผู้เขียน ด้วยความไม่แนบเนียนหรือเป็นเพราะสามัญสำนึกทางศีลธรรมอันดีก็ได้ จึงกลายเป็นว่าทั้งสองเรื่องสั้นดังกล่าวถูกเล่าแบบมองโลกในแง่ดี

ในเรื่องสั้น คราบ ผู้เขียนเสนอสัญลักษณ์ที่ตีความได้ไม่ยากและตอนจบก็สมบูรณลงตัว หากผู้เขียนจะหักมุมให้สะท้อนอารมณ์ยิ่งกว่านี้ จะทำให้เรื่องสั้นเรื่องนี้มีพลังและเร้าความรู้สึกหลังการอ่านได้

สัมพันธภาพในครอบครัวต้องพังครืนลงเพราะคนสองคนหมดรักหรือใครคนใดคนหนึ่งนอกใจ แต่ผลการหย่าร้างของพ่อกับแม่มันเป็นเหมือนตราบาปในหัวใจของลูก (ทุกคน) ให้โกรธเกลียดเคียดแค้นกับการกระทำนั้นๆ

ผู้เขียนสร้างความเก๋ไก๋ให้กับตัวละครก่อนจะระบายมันออกมาจาก

หัวใจอันไม่ซื่อตรง เป็นความบิดเบือนเหมือนคราบน้ำตาลบนผนังที่ยังปรากฏร่องรอยแม้หน้าจะลดลงไปนานแล้ว การเล่าเรื่องและจุดพลิกผันของเหตุการณ์กลมกลืนกันเหมือนประวัติศาสตร์และกงล้อกรรมที่วนเวียนซ้ำรอยเดิมได้อย่างน่าฉงน

ตัวละครในเรื่องสั้นล้วนจมดิ่งอยู่กับอดีตอันบิดเบี้ยวและเจ็บปวดแทนที่ต่างคนจะเดินหน้าไปบนเส้นตรง กลับเลือกทางคดโค้งหมุนวนกลับมาจุดเดิมเพื่อทำร้ายตัวและหัวใจของตนและคนอื่นได้อย่างเลือดเย็น หากความจริงคือความกลัวและความแปลกหน้า แล้วคำโกหกหลอกลวงคืออะไรกลายเป็นคำถามที่ผู้อ่านต้องหาคำตอบให้กับตัวเองและโลกที่เราอยู่ สุดท้ายเรามองเห็นและสามารถลบรอยคราบน้ำมันออกไปจากชีวิตได้หรือไม่?

ร่องรอยเรื่องราวระหว่างเรา เป็นเรื่องสั้นที่ผู้เขียนผูกความสัมพันธ์ของคนสองคนแยกเป็นสองคู่กับความรัก (สามเส้า) ที่มีให้กัน ผ่านมิติสถานที่ที่สุดท้ายแล้ว การพบ ผ่าน พลัดพราก จากเป็นและจากตาย ทั้งค้างสร้างร่องรอยแห่งเรื่องราวให้จดจำรำลึกถึงอดีตที่งดงาม รวมไปถึงความเสนาหาอาลัยในสิ่งนั้น มันคือความรักหรือความใคร่บนความเห็นแก่ตัวที่ไม่อาจรู้ตัวเช่นเดียวกับผมและแยมในเรื่องสั้น *กลับสู่โลกสมมุติ*

ผมและเธอเป็นคู่รักกันที่เริ่มมีปัญหาชีวิตคู่ ดูเหมือนผมจะเป็นฝ่ายนอกใจหรือมีใจผูกพันยึดติดกับอดีตคนรักชาวต่างชาติที่ไม่อาจกลบเกลื่อนร่องรอยความรู้สึกได้ จนเธอรับรู้ ล้วงลึกข้อมูลและเรื่องราวของเขาผ่านบทสนทนาจากกล่องข้อความในเฟซบุ๊ก

การปะทะกันระหว่างความคิดของตัวละครคือจุดสำคัญของเรื่องราวความรักระหว่างคนรักกับเพื่อน ที่ผมและเธอไม่เปิดใจพูดคุยกัน เพราะ “เราต่างหลงละเมออยู่ในโลกส่วนตัวที่เราสองประกอบสร้างมันขึ้นมาเอง” (น.109)

ผู้เขียนกำลังสะท้อนว่าความรักที่มีให้กันคือความลุ่มหลงและหมกมุ่น แท้จริงสิ่งที่อยู่เบื้องหน้าต่างหากที่เราต้องกล้าเผชิญและยอมรับ แต่เราก็มองข้าม ไม่เห็นคุณค่าความสำคัญหรือหันหลัง หลีกหนีและอาจถึงขั้นคิดหรือลงมือทำลาย มันทำให้คนสองคนกันไปเที่ยวต่างประเทศด้วยกัน แต่ไม่

ได้เดินไปด้วยกัน ไปสถานที่แห่งเดียวกันแต่คนละเวลากัน กลายเป็นเส้นแบ่งความคิด ความสัมพันธ์ที่ต่างปกปิดอยู่ในใจให้เห็นถึงระยะห่างและความขัดแย้งในชีวิตของมนุษย์

ในเรื่องสั้น *ทันทสสถาน* ผู้เขียนนำเรื่องจริงและเหนือจริงมาปะทะสังสรรค์กันในเรื่องเล่าได้อย่างสมจริง รวมไปถึงกระแสสำนึกของตัวละครที่เล่าออกมาด้วยน้ำเสียงนัยลึก มันเป็นทั้งการสารภาพบาปในจิตใจและการต่อสู้กับความขัดแย้งภายในที่กลายเป็นปมปัญหาสำคัญระหว่างคนในครอบครัวและเพื่อนในรั้วมหาวิทยาลัย

“ถึงวันนี้ฉันได้เรียนรู้แล้วว่า การพูดความจริงไม่ได้ทำให้ฉันอยู่บนโลกใบนี้ได้อย่างเป็นสุขได้เลย” (น.61)

คล้ายจะเป็นบทสรุปของเรื่องราวที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนความคิด คำพูดและการกระทำของฉัน อีกทั้งความจริงที่ฉันประสบพบเจอและได้รับคือความเดียวดายเกินต้านทาน กลับกลายเป็นคำถามที่ถามตัวเองและผู้อ่านไปในคราวเดียวกันได้อย่างสะทกสะเทือน บาดลึกในความรู้สึกและสำนึกทางศีลธรรม ทั้งเรื่องโกหกข้อสอบและพูดความจริง (เป็นสิ่งที่ไมตาย แต่มันทำให้พี่ชายของเธอฆ่าตัวตาย)

นอกจากนี้ โลกความจริงที่ดูโหดร้ายแล้ว โลกออนไลน์ก็ไม่ต่างกัน การถูกรุกไล่ด้วยถ้อยคำ ความคิด มันส่งผลกับชีวิตและจิตใจจากการไม่ได้เป็นผู้กระทำ กลายเป็นผู้กระทำเสียเอง (ไม่ต่างจาก น้ำ ในเรื่องสั้น เคว้งคว้างกลางลอนดอน) แต่ผลของการกระทำทั้งสองก็มีค่าไม่ต่างกันหรืออาจหนักหนากว่าด้วยซ้ำ กลายเป็นว่ากระแสสังคมหรือคอนสแตนส่วนใหญ่คือผู้พิพากษาไม่ว่าเรื่องนั้นจะถูกหรือผิดก็เลื่อนไหลไปตามความคิดที่ยึดติดกับผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญ (ไม่ต่างจาก วิชัย ในเรื่องเล่าและนักการเมืองในเรื่องจริงที่ปรากฏในเรื่องแต่ง *ชะตากรรมของคนที่ นาวาชลและประชาชนคนอื่น ๆ*) โดยไม่สนใจว่าใครจะต้องบาดเจ็บ สูญเสีย ล้มตาย กลายเป็นเหยื่อหรือเครื่องมือของใคร

ในเรื่องสั้น *เขาเพียงอ่านหนังสือ* ผู้เขียนเปิดเรื่องด้วยประโยคบอกเล่า

สั้นๆ แต่ดึงดูดความสนใจใคร่รู้ให้ติดตาม ทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือและเขา ผู้ถูกจับกุม ความเชื่อมโยงจึงเกิดขึ้นในทรงจำของตัวละครระหว่างความสัมพันธ์ของเพื่อนและพ่อ ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบ

ผู้เขียนกำลังตั้งคำถามในประเด็นการอ่านหนังสือ เขาแค่อ่านหนังสือแล้วทำไมถึงถูกจับกุม ทั้งๆ ที่กรุงเทพฯเคยเป็นเมืองหนังสือโลก ความย้อนแย้งจึงเกิดขึ้นในชีวิต เมื่อมีสถานการณ์ทางการเมืองเข้ามาแทรกกลาง กลายเป็นว่าการอ่านหนังสือบางเล่ม ดูหนังบางเรื่อง กินอาหารบางชนิด เป็นสิ่งต้องห้ามซึ่งคุกคามสิทธิเสรีภาพประชาชน

การอยากพบปะของจูน ทำให้เธอกลับไปรื้อค้นสมุดบันทึก การอยากรู้จักพ่อ ทำให้เธออ่านหนังสือที่พ่อเคยอ่าน ความรู้สึกนึกคิดจึงเปลี่ยนแปลงและผลักดันคนคนหนึ่งให้กล้าแสดงออก โดยยอมแบกหนังสือไปนั่งอ่านท่ามกลางผู้คนที่ยามสแควร์ แต่ไม่มีอะไรเกิดขึ้น เธอไม่ตกเป็นเป้าสายตาหรือที่สนใจและไม่ถูกจับ เธอจึงผิดหวังกับสิ่งที่คิดและทำ ภาพซ้อนระหว่างความจริงและทรงจำของเพื่อนกับพ่อจึงมาปรากฏตรงหน้า เขาเพียงอ่านหนังสือ นั่งอ่านหนังสืออย่างที่เคยเห็นเป็นปกติวิสัย

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนแง่มุมความแตกต่างผ่านความคิดเห็นทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนนำเรื่องจริงจากข่าวสารมาบอกเล่าเป็นเรื่องแต่งได้นำอ่านและชวนตีความเรื่องเพศสภาพกับการแสดงออกทางการเมืองด้วย

ส่วนในเรื่องสั้น *ชะตากรรมของนกีนาวาซล และประชาชนคนอื่นๆ* เล่าเรื่องเหนือจริงของนักข่าว นักเขียน นักธุรกิจชื่อเหมือนกัน แต่อยู่ในโลกคู่ขนาน เหมือนสัมพันธ์ภาพระหว่างชีวิตและการเมืองแยกจากกันไม่ออก เพราะทุกชีวิตล้วนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไม่ว่าตรงก็ทางอ้อม (รวมถึงความตายด้วย) สุดท้ายประชาชนก็ไม่ต่างจากเครื่องมือของนักการเมือง แกนนำผู้ชุมนุมและรัฐบาลผู้ยึดประโยชน์ของตนเป็นหลัก

การที่ผู้เขียนให้คนที่เป็นักเขียนได้พบกับคนที่อีกสองคนในโลกหลังความตายที่ต่างคนต่างเล่าเรื่องราวชีวิตของตนเอง ก่อนที่มันจะกลับมาสู่

โลกที่เขากลายเป็นผู้นำประเทศและกำลังเกิดเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงที่สื่อเค้าความรุนแรง คล้ายจะเป็นการ “เล่น” หรือ “ล้อ” และ “ตั้งคำถาม” ไปในคำว่า ระหว่างความจริงที่ต้องเผชิญหลังสลับและฟื้นคืน เราจะเชื่อและคาดหวังอะไร ซึ่งสุดท้ายยังคงไม่มีคำตอบทั้งจากนักข่าว นักเขียน นักธุรกิจ นักการเมืองหรือผู้นำประเทศให้กับประชาชนผู้ต้องแบกรับกับชะตากรรม

ไม่ว่าโลกปัจจุบัน โลกเสมือน โลกสมมุติหรือโลกคู่ขนาน ความคิดและมุมมองของตัวละครที่สะท้อนออกมา ล้วนเป็นความจริงบางด้านที่เราต่างรับรู้และรับฟัง แต่จะให้ทำเช่นไร เมื่อเหตุการณ์ในชีวิตของคนและการเมืองยังคงไม่นิ่ง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ วนเวียนซ้ำแล้วซ้ำเล่า...

ข้อสังเกตหลังจากอ่านรวมเรื่องสั้น กลับสู่โลกสมมุติ ของ รัชศักดิ์ จีระวัฒน์ จะพบตอนจบของเรื่องสั้นบางเรื่อง (หรือบางตอน) ที่ผู้เขียนนำเสนอให้ตัวละครตกอยู่ในภาวะสับสนทางความคิด หรือไม่อาจตัดสินใจใดๆ ได้ รวมถึงไม่เห็นทางออกของปัญหาเหล่านั้นและอาจมองว่าเป็นการใช้สัญลักษณ์ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น “สายตาดำของผืนน้ำดำทะมึนเบื้องล่าง มองอยู่อย่างนั้นเนิ่นนาน คล้ายอยากจะทำลายหายไปกับความมืดดำอันลึกกลับนั้น” (จากเรื่องสั้น ทักษสถาน, น.63) หรือ “และเหมือนชีวิตกำลังบดขยี้ด้วยแรงบีบมหาศาล ท่ามกลางความมืดอันเป็นนิรันดร์นี้” (จากเรื่องสั้น ในความมืดมนอนธการ, น.132) และ “และรู้สึกเหมือนโลกของเรากำลังจมหายไปในกลุ่มดำ มืดมืด สิ้นสลาย... ตลอดกาล” (จากเรื่องสั้น หลงเลื่อน, น.188)

นอกจากนี้บางประเด็นในเรื่องสั้นบางเรื่องคล้ายกัน มันคงเป็นสไตล์การเขียนของนักเขียนที่ทำให้ภาพรวมภายในเล่มดูเหมือนไม่มีอะไร แตกกลับมีความน่าสนใจในน้ำเสียงเล่าที่ผู้เขียนทำได้อย่างไม่สะดุดและเดินเรื่องได้อย่างมีจังหวะและขึ้นเชิง ตัวละครหลายตัวที่ผู้เขียนนำเสนอต่างโหยหาขาดพร่องหรือจมติดอยู่กับอดีตและความทรงจำที่ซ้อนทับกับโลกแห่งความจริงและโลกเสมือนอย่างไม่อาจหลุดพ้นจากคำว่า “ตัวตน” คล้ายว่าผู้เขียนได้สะท้อนความเป็นชีวิตทางโลกของปัจเจกทั้งหลาย โดยได้พาผู้อ่านท่องไปในโลกสมมุติ จำลองผ่านความครุ่นคิดคำนึง ที่ทั้งเหมือนและคุ้นชิน อันเป็น

สิ่งที่ไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งต่างๆ รวมทั้งคำถามและคำตอบระหว่างความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสังคมโลกใบนี้ผ่านการรับรู้และเข้าใจหรือเชื่อว่าตัวตนที่แท้จริงของเรากำลังสร้างหรืออยู่ในโลกแห่งความจริง ความฝัน ความทรงจำ โลกเสมือน โลกสมมุติหรือโลกคู่ขนานที่ทุกคนต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขไปกับมัน ขึ้นอยู่กับว่าเราจะยอมรับ ยอมจำนน เลือก และต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ในโลกแบบใด

ความจริงและความลวงมีอยู่มากมายในโลกเสมือน คงไม่ต่างจากโลกจริงที่เราปกปิดและซ่อนเร้นมันไว้ เช่นเดียวกับเรื่องเล่าและเรื่องแต่งที่นักเขียนทุกคนต้องสะท้อนมันออกมานั่นเอง.

